

Zmarł Tomasz Stańko - trębacz jazzowy i kompozytor

2018-07-29

Nie żyje trębacz jazzowy i kompozytor Tomasz Stańko, który swoją muzyczną karierę rozpoczął w Krakowie. Był ikoną polskiego jazzu. Miał 76 lat.

Tomasz Stańko urodził się 11 lipca 1942 r. w Rzeszowie. Edukację muzyczną rozpoczął w wieku siedmiu lat w krakowskiej podstawowej szkole muzycznej w klasie skrzypiec. Uczył się w II i III liceach ogólnokształcących w Krakowie, a także w Państwowej Średniej Szkole Muzycznej w klasie trąbki. W 1964 r. rozpoczął studia na Akademii Muzycznej w Krakowie w klasie prof. Ludwika Lutaka. W 1969 r. obronił pracę dyplomową.

Zaczął grać w końcu lat 50. ubiegłego wieku na jazzowej scenie Krakowa. W 1962 r. wraz z pianistą Adamem Makowiczem założył zespół Jazz Darlings. Niemiecki dziennikarz muzyczny Joachim Ernst Berendt pisał o Stańce, że był pierwszym w Europie trębaczem grającym free.

W latach 60. Stańko stał się filarem kwintetu Krzysztofa Komedy, z którym nagrał arcydzieło europejskiego jazzu - album „Astigmatic”.

W początku lat 70. stojąc na czele własnego zespołu Tomasz Stanko Quintet wszedł do czołówki free jazzu i pojawiał się na najważniejszych europejskich festiwalach. Pozycję tę utwierdziły kolejne projekty: Unit z Adamem Makowiczem oraz kwartet prowadzony z Edwardem Vesalą, zespół, z którym w 1975 roku rozpoczął współpracę z wytwórnią ECM. Wydany wówczas album „Balladyna”, stał się legendą po obu stronach Atlantyku.

W latach 80. Stańko grywał w orkiestrach Cecila Taylora, prowadził zespoły C.O.C.X. i Freeelectronic, do których wprowadzał inspiracje muzyką reggae, latino, elektroniką oraz rapem.

W latach 90. zaczął się powrót Stańki na jazzowy szczyt i kolejna faza współpracy z wytwórnią ECM. Jego nowy kwartet z Bobo Stensonem, Andersem Jorminem i Tony Oxley’em okrzyknięto najlepszą jazzową grupą dekady – rzadka najwyższa ocena płyty „Leosia” w „Penguin Jazz Guide”. Wydany w 1997 roku album „Litania”, który zaprezentował światu muzykę Krzysztofa Komedy stał się jego pierwszym światowym bestsellerem. Dzięki płytom „Soul of Things” i „Suspended Night” nagranych z młodym polskim kwartetem na początku nowego wieku Stańko przebił się na rynek amerykański, gdzie od tamtej pory regularnie koncertuje.

W 2002 został pierwszym laureatem European Jazz Prize przyznawanej w Wiedniu, dwa lata później odznaczono go w Polsce wysokim odznaczeniem państwowym, Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

Jako lider wydał ponad 40 albumów, był również autorem muzyki do wielu filmów i spektakli teatralnych, m.in. do „Dziur w ziemi” czy „Pożegnania z Marią”.

Od 2008 roku dzielił życie między Warszawą i Nowym Jorkiem. Właśnie w mieszkaniu na Manhattanie

**Magiczny
Kraków**

została skomponowana płyta „Dark Eyes”, którą nagrał w 2009 r. ze skandynawskim Kwintetem. Wśród jego kolejnych projektów znalazły się też zespoły z nowojorskimi muzykami, m. in. Lee Konitzem i Craigiem Tabornem.

W 2010 r. ukazała się w Polsce autobiografia artysty „Desperado”, która stała się bestsellerem. W roku 2011 r. Instytut Smithsona - największy na świecie kompleks muzeów i ośrodków edukacyjno-badawczych - wydał sześciopłytkową kompilację „Jazz: The Smithsonian Anthology”, którą zamyka utwór Tomasza Stańki pt. „Suspended Night Variation VIII”, wyróżniając go tym samym jako niewielu z Europejczyków. W tym samym roku prezydent Bronisław Komorowski odznaczył go Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

W 2013 r. wydał album pt. „Wisława”. Inspiracją dla kompozycji z tej płyty była poezja Wisławy Szymborskiej - polskiej poetki i eseistki, laureatki Nagrody Nobla. W 2014 r. Stańko otrzymał Paszport Polityki, a także Nagrodę Europejskiego Muzyka Roku, przyznaną przez paryską Akademię Jazzu, oraz jedną z trzech honorowych nagród przyznanych przez Preis Der Deutschen Schallplattenkritik - niezależne stowarzyszenie dziennikarzy muzycznych z Niemiec, Austrii i Szwajcarii.

W ostatnim czasie zmagał się z ciężką chorobą. Zmarł w niedzielę, 29 lipca 2018 r. w Warszawie.